

Předseda Senátu Miloš Vystrčil: Nejlepší slova jsou činy
31. srpna 2020, Národní univerzita Chengchi

Vážené dámy, vážení pánové, dajia hao!

Jsem opravdu velmi rád, že jsem společně s mými kolegy mohl navštívit Vaši Formosu, Vaše krásné ostrovy, Váš Taiwan.

Na úvod proto speciálně Vás, všechny obyvatele Taiwanu, všechny Taiwance srdečně zdravím a chtěl bych Vám říci, že obdivuji Vaši sílu, odvalu a energii, se kterou o své krásné ostrovy a o svoji svobodu a demokracii pečujete.

Zároveň bych chtěl hned na úvod zmínit jednu věc, která mě velmi mrzí. Velmi mě mrzí, že předseda českého Senátu nestihl Taiwan navštívit již mnohem dříve a že se tak na Taiwan a na Vaši univerzitu předseda českého Senátu dostavil až 16 let poté, co zde vystupoval náš první český demokratický prezident Václav Havel.

Toto naše české zpoždění nahrazuji částečně alespoň tím, že k Vám přijíždím jako aktivní politik s podporou českého Senátu, horní komory našeho Parlamentu, tedy instituce, která je pojistkou české demokracie, instituce, kterou osobně považuji u nás v Česku za nejdemokratičtější a nejsvobodnější.

Zároveň věřím, že si své „demokratické zpoždění“ postupně začnou uvědomovat i další vysocí političtí představitelé, například evropských demokratických zemí a také samotné Evropské unie, a že také Taiwan brzy navštíví.

Přestože Václav Havel v době, kdy na půdě této univerzity v roce 2004 vystupoval, již prezidentský úřad nezastával, je a bude pro mě navždy naším českým prezidentem a otcem české novodobé demokracie a svobody stejně tak, jako otcem počátků Vaší demokracie a svobody byl prezident Lee Teng-hui.

U rodiny Havlových nyní chvíli zůstanu. Ještě mnohem dříve než Václav Havel totiž Vaši zemi navštívila jeho manželka Olga Havlová.

Olga Havlová navštívila Taiwan na pozvání taiwanských charitativních organizací jako předsedkyně nadace Výboru dobré vůle a stalo se tak již před 30 lety v roce 1990. Říkám to tady také proto, abychom si my muži uvědomili, že ženy vědí občas lépe a dříve, co je správné, než my muži a také bývají leckdy odvážnější.

V rámci mé čistě osobní, s tímto faktem však související, asociace potom dodávám, že zatímco my v Česku máme v současné době pana prezidenta, který mi cestu k Vám na Taiwan nedoporučil, na Taiwanu jste si k mé radosti nedávno znovu zvolili paní prezidentku, na setkání s níž se velmi těším, a která moji cestu a spolupráci demokratických zemí podporuje. Velmi si toho vážím.

A tady se dostávám k první věci, k prvnímu tématu, o kterém bych rád dnes pohovořil. Chci mluvit o tom, že podle mého názoru o demokracii nemůžete úspěšně pečovat bez jisté bolesti a bez odvahy.

Víte, obě naše země Taiwan i Česko si prošly obtížnou cestou, aby získaly svobodu a demokracii. Tyto naše cesty k demokracii jsou v něčem podobné a v něčem se liší. Proto mi nyní dovozte, abych alespoň velmi krátce pohovořil o té naší snad nikdy nekončící československé, později české cestě k plné demokracii a k odpovědné svobodě. Myslím, že to pro nás pro všechny může být užitečné a třeba i poučné.

My v Česku jsme svobodu a demokracii získali po více než 40 letech nesvobody v roce 1989 při tzv. sametové revoluci.

Svobodu a demokracii jsme získali v listopadu 1989 přesto, že celá řada z nás, řekl bych dokonce, že naprostá většina z nás, před rokem 1989 proti nesvobodnému totalitnímu komunistickému režimu v Česku, proti vládě komunistů nijak výrazně neprotestovala. Chodili jsme do práce, stáli fronty na nedostatkové zboží, chodili povinně na sovětské filmy nebo jsme se účastnili povinných komunistických oslav. Byli jsme nespokojení, byli jsme nesvobodní, ale kromě domácí kritiky v místech, kde to bylo bezpečné, jsme byli ticho. Nějak jsme většinově neměli odvalu cokoliv změnit. Skoro bych řekl, že to bylo ještě horší. Až na výjimky jsme měli strach, strach protestovat, strach usilovat o změnu, strach se totalitnímu režimu postavit a projevit nahlas svůj nesouhlas. U nás se lidově říká, že jsme skoro všichni drželi hubu a krok. Ano, existovaly ostrůvky statečných a svobodomyšlných lidí tzv. disidentů, kteří nedrželi hubu a krok, a byli za to patřičně perzekuováni a státní tajnou bezpečností neustále sledováni. My ostatní jsme se však o ně příliš nezajímali. Žili jsme si svůj nesvobodný život a utíkali z něj například do českých hospod k českému pivu nebo za ploty svých zahrádek a zdi svých domů. Ti pozornější a více aktivní samozřejmě pozorovali zejména v letech 1988 a 1989, že se nálady v české společnosti rychleji mění a že nespokojenost s komunistickým režimem a zároveň touha našeho lidu po svobodě sílí. Přesto byla pro mnoho z nás sametová revoluce v listopadu 1989 až nečekaně rychlým vítězstvím svobody. Symbolicky na Mezinárodní den studentů 17. listopadu 1989 mladí lidé, zejména studenti, totiž našli odvalu a společně s hrstkou disidentů, z nichž nejznámější je Václav Havel, nám všem dodali energii a sílu a my jsme v sametové listopadové revoluci získali svobodu a začali ten nekonečný proces budování, jak já říkám, plné demokracie.

Nevím, zda to srovnání bude úplně přesné, ale podle toho, co o historii Taiwanu a jeho cestě k demokracii vím, se čeští studenti v listopadu v roce 1989 zachovali stejně statečně a sehráli obdobnou roli jako taiwanští studenti v březnu v roce 1990. Tehdy Vaši studenti a občané v tzv. Hnutí divoké lilie obsadili dnešní náměstí blízko Prezidentského paláce a požadovali skutečně demokratické volby do parlamentu a přímou volbu prezidenta, což byl tehdy pro Taiwan zlomový demokratizační okamžik, stejně jako pro Česko listopad 1989. Tak to vidíte u nás i u Vás studenti, u nás v listopadu v roce 1989, u Vás v březnu v roce 1990. A pak že toho máme málo společného. Opak je pravdou!

I jako pro akademika a učitele je proto pro mě velkou ctí a považuji to za symbolické, že právě zde na půdě prestižní Národní univerzity Chengchi mohou zásadní roli českých i taiwanských studentů v našem společném boji za svobodu a demokracii připomenout a také jim za jejich odvahu a zásluhu o příchod demokracie do našich zemí, do Česka a na Taiwan, hlasitě poděkovat.

Ještě jednou děkuji a připomínám, že jsou to akademické svobody a svobodná akademická půda, která patří k pilířům demokracie. Nikdy na to nesmíme zapomenout!

O tom všem mluvím dnes nejen proto, abychom možná trochu více mohli přemýšlet nad tím, co všechno máme společného, nýbrž také proto, abych se Vám k něčemu přiznal.

V letech před listopadem 1989 jsem u nás v Česku také patřil k té většině lidí v mé zemi, která neměla ráda komunismus a která chtěla svobodu, ale přesto byla navenek jakoby smířena s osudem a na veřejnosti v podstatě mlčela.

Když k nám potom v listopadu v roce 1989 přišla díky odvaze studentů a disidentů a samozřejmě, a to je důležité, také díky podpoře demokratických sil zejména ze západní Evropy a Spojených států amerických, opravdová příležitost získat svobodu, tak jsem v té chvíli sám sobě slíbil, že budu o využití této příležitosti aktivně bojovat a usilovat. Byl to konec roku 1989 a rok 1990, kdy jsem jako městský zastupitel a kandidát Občanského fóra vstoupil v našem malém a krásném městě Telči do politiky.

Hned na začátku svého vstupu do politiky jsem sám sobě přísahal, že již nikdy nebudu pasivní a rezignovaný, že nikdy nepřipustím, abychom třeba někdy bez boje o svobodu přišli a že, a to je pro dnešní den důležité, nikdy neposlechnu a nepřijmu za své žádné doporučení, i kdyby bylo od těch nejvyšších a nejmocnějších (třeba i od samotného prezidenta), nepřijmu doporučení, které by oslabovalo naši nezávislost, suverenitu a svébytnost a poškozovalo svobodu a demokracii kdekoliv na světě. Opakuji, kdekoliv na světě!

No, a protože platí, že přísaha je přísaha a že nejlepší slovo je čin, tak zde dnes před Vámi stojím u Vás na Taiwanu!

Děkuji za pozvání do Vaší krásné, svobodné a demokratické země!

Dámy a pánové, všem opravdovým demokratům musí být zřejmé, že demokraticky smýšlející země vyznávají stejné hodnoty a že by měly držet při sobě. Demokratické země by se také měly podporovat navzájem a rovněž by měly společně podporovat zejména ty, kteří svůj boj o demokracii zrovna svádějí nebo jsou třeba někým silným a mocným ohrožováni. Je tedy naší povinností společně podporovat Hongkong, je naší povinností společně podporovat svobodné Bělorusko!

Můj předchůdce, vážený předseda českého Senátu Jaroslav Kubera se přesně v duchu přirozené logiky spolupráce demokratických zemí rozhodl navštívit Vaši krásnou zemi, navštívit Taiwan.

Následně byl vystaven silnému tlaku, aby cestu nepodnikl. Byl vystaven tlaku, jak ze strany ambasády Čínské lidové republiky, tak bohužel i ze strany našich zbývajících nejvyšších ústavních činitelů. Jaroslav Kubera přesto od svého záměru navštívit Taiwan nikdy neustoupil, byť musel žít pod velkým tlakem a ve velkém napětí a stresu.

Nikdy se již bohužel nedozvíme, do jaké míry tento tlak a existující napětí a stres ovlivnily jeho náhlý a rychlý odchod z tohoto světa.

Jeho smrt nás všechny těžce zasáhla, nejvíce jeho rodinu. Velmi jsem si přál, aby zde dnes jeho milovaná manželka Věra Kuberová mohla být s námi. Přestože velmi chtěla s námi Taiwan navštívit, její lékař ji vzhledem k jejímu zdravotnímu stavu cestu v podstatě zakázal. Proto si ji dovoluji nyní alespoň takto na dálku vzkázat: Milá Věro, zdravím tě z Taiwanu a přeji Ti hodně zdraví a životní síly. Jarda byl skvělý chlap, skvělý manžel, táta a děda! Drž se!

Pro nás byl potom pan politik - předseda Senátu Jaroslav Kubera statečný, svobodný a charakterově silný muž, kterému byla osobní svoboda a demokracie nade vše. Byl lidským politikem, který stál za svým a neměnil názory. Mnohému mě naučil a nejen mě. Díky Jaroslave, čest Tvoji památce.

Druhé téma, o kterém budu mluvit, je současnost a hodnotový střet, který musíme řešit. Děje se totiž celá řada věcí a hrozí, že pokud nebudeme správně reagovat, nevypadá naše budoucnost zrovna nejružověji.

Nyní udělám něco, co nedělám příliš často, budu chválit. Přiznám se, že přestože bývám k mladým lidem poměrně kritický a náročný, dělají mi v poslední době radost. Dělají mi radost u nás v Česku a dělají mi radost u Vás na Taiwanu. Dělají mi radost tím, že se zajímají o současnou společenskou situaci.

My u nás v Česku máme skupinu mladých lidí s názvem Milion chviliek pro demokracii, kterým není jedno, že u nás dochází k pro demokracii a svobodu velmi nebezpečnému propojení moci ekonomické, politické a mediální. U Vás na Taiwanu zase studentské slunečnicové hnutí 318 nedávno upozornilo na netransparentní vyjednávání o obchodních dohodách s Čínskou lidovou republikou. Dobře Vy mladí, díky za to!

K současnosti samozřejmě také patří celosvětová pandemie nemoci COVID-19. Vy jste ji na Taiwanu zvládli velmi dobře. Svět by se od Vás měl učit. I kvůli tomu jsme nakonec k Vám přijeli. Zároveň však pozorně registrujeme podivné chování Světové zdravotnické organizace a já osobně nejsem nejen v této věci spokojen s přístupem mezinárodního společenství k Taiwanu.

Víte, v naší československé historii jsme zažili událost, která se nazývá mnichovská dohoda. Stručně řečeno se v Mnichově v roce 1938 čtyři evropské mocnosti dohodly, že obětují malý stát ve středu Evropy – naše Československo, aby zachránily evropský mír, aby zachránily svět před Adolfem Hitlerem, aby zachránily svět před 2. světovou válkou.

Jak to dopadlo, všichni víme. Britský premiér Winston Churchill to později charakterizoval slovy: „Británie a Francie měly na vybranou mezi hanbou a válkou, zvolily hanbu a budou mít válku.“

Chci věřit, že je to pro svět dostatečné poučení.

Nyní se krátce zmíním o možnostech naší hospodářské, vědecko-výzkumné, kulturní a další spolupráce, neboť k podrobnějším diskusím jsou v rámci návštěvy vyhrazena přednostně jiná fóra.

Na Taiwan se mnou přijelo téměř 40 českých podnikatelů, jejichž firmy jsou v naprosté většině případů nositeli špičkových technologií. Ze strany našich podnikatelů a vědců je velký zájem položit základy chytré a vzájemně výhodné spolupráce. Víte, když jsem přemýšlel, co k tomu mám dalšího říci, tak jsem se rozhodl, že Vám namísto dalších řečí a zdůvodňování toho, jak je výhodné, když Taiwanci a Češi spolupracují, raději položím řečnickou otázku.

„Víte, jak to dopadne, když začne spolupracovat Taiwanka s Češkou?“ Vznikne nejlepší světový tenisový deblový pár. Mám na mysli vítězky ve Wimbledonu v roce 2019 - tenisový pár Hsieh Su-wei - Bára Strýcová. A nyní si představte, co se všechno může podařit, když začne spolupracovat taiwanský a český podnikatel.

Několikrát jsem již řekl, že Vaše ostrovy jsou opravdu krásné a pohostinné, nakonec portugalská mořeplavci byli krásou Vašeho ostrova tak okouzleni, že mu výraz Ihla Formosa – Krásný ostrov vetkli do názvu. Dovolím si tedy upozornit, že to je jedna z dalších vlastností, kterou máme společnou. Naše země je totiž také velmi krásná a pohostinná. A nemám nyní na mysli pouze Prahu. Již jsem zde zmiňoval svoji rodnou Telč – město UNESCO. Náměstí Telče její osvětlení obyvatelé v době totality uchránili od přestavby, a zachovali tak pro budoucí generace historický klenot světové krásy. Podobně se nám podařilo uchovat historické jádro Kutné Hory nebo židovskou čtvrť v Třebíči. Velmi dlouho bych mohl mluvit o krásách naší přírody. Až skončí pandemie COVID-19 a ona skončí, přijďte k nám do Česka, jste srdečně zváni. Velmi si přeji, abyste mohli již brzy využít přímé letecké linky Tchaj-pej – Praha.

Nedá mi to a ještě se vrátím k tomu, co nás spojuje a co považuji za výjimečné. Když jsem se snažil pochopit, co je příčinou taiwanského zázraku, mluvil jsem s mnoha lidmi, kteří Vaši zemi velmi dobře znají. Kladl jsem jim velké množství otázek a také jsem se snažil přečíst texty, které mi doporučili. Jako vždy jsem však také četl texty, které mi doporučeny nebyly. Nemusí být totiž vždy dobré se nechat slepě vést. Je však vždy dobré moudrým lidem pozorně naslouchat.

Bylo pro mě velmi zajímavým zjištěním, že Vaše taiwanská identita má obdivuhodné, zdravé, mnoha stopami a vlivy formované kořeny. Potěšilo mě, že jsem našel například stopy mořeplavců z Evropy. Objevil jsem samozřejmě i mnoho stop a vlivů dalších, nebudu je všechny vyjmenovávat.

Musím se přiznat, že obdivuji Vaši schopnost spojovat a splétat kořeny Vaší identity způsobem, jehož výsledkem je prosperující, silná, svobodná a demokratická země, která musí dnes a denně pečovat o svoji svobodu a demokracii mnohem intenzivněji a pozorněji, než to činíme my v Evropě. Věřte, že my v Česku víme velmi dobře, co znamená žít s Velkým bratrem za zády. Velký bratr totiž slabost a chyby neodpouští.

Vidíte, další zkušenost, kterou máme společnou. Rozumíme Vám a stojíme při Vás!

Přes všechno, co jsem již řekl, a nebylo toho zrovna málo, musím na závěr zmínit ještě jednu naši společnou vlastnost, kterou považuji za vůbec nejdůležitější. Jsem přesvědčen, že tím nejdůležitějším společným jmenovatelem taiwanského a českého lidu a zároveň jejich největší silou totiž je, že si svobodně a dobrovolně vybraly život v demokracii.

Jsem přesvědčen, že je to právě demokracie a z ní vyvěrající svoboda, pravda a spravedlnost, které jsou našimi společnými hodnotami, které mají nejvyšší cenu a jsou nutnou podmínkou spokojeného a férového života.

Skončím tedy podobně, jako jsem začal. Žijete na krásných ostrovech, žijete v demokracii, o kterou musíte dnes a denně pečovat, kterou musíte dnes a denně chránit.

Mějte tedy prosím na paměti, že právě svoboda, pravda a spravedlnost jsou Vaším nejlepším mečem.

Mějte tedy prosím na paměti, že právě svoboda, pravda a spravedlnost jsou zároveň i Vaším nejlepším brněním.

Pečujte, prosím, o svůj meč i o své brnění, jak nejlépe budete moci.

Přeji Vám svobodnou, pravdivou a spravedlivou budoucnost.